

اصول قانون اساسی

در پرتو نظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و چهارم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۷۱

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و چهارم

تدوین:

محمد صالحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۷۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۹/۱۹

فهرست مطالب

اصل یکصد و چهارم.....	۲
۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....	۲
۱-۱. طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی.....	۲
۲-۱. طرح نحوه رسیدگی به مسائل قضایی مربوط به نمایندگان مجلس شورای اسلامی.....	۲
۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران.....	۳
۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان.....	۳
۱-۳. استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حد و حدود جرایم عادی مذکور در اصل ۱۴۰ قانون اساسی.....	۳
۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی.....	۵
۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان.....	۵

اصل یکصد و چهل

مصوب ۱۳۶۸: رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جرایم عادی با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.

اصل سابق (مصوب ۱۳۵۸): رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزیران در مورد جرایم عادی با اطلاع مجلس شورای ملی در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۴۵۱۳ مورخ ۱۳۶۱/۲/۲ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین‌نامه

داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۶۱/۱/۱۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- ماده (۱۶۶) و تبصره آن^(۱) که برای رسیدگی به اتهام نماینده، ترتیب و امتیاز خاصی قائل شده و نماینده کمیسیون قضایی را در همه مراحل رسیدگی قضایی ناظر قرار داده، با استقلال قوه قضائیه و تساوی عموم در برابر دستگاه قضایی و مفاد و مفهوم اصل ۱۴۰ قانون اساسی منافات داشته، با اصل ۱۵۶ قانون اساسی مغایر است و همچنین با موازین قضایی اسلامی و تساوی همه افراد در ترتیب دادرسی اسلامی نیز مغایر بوده و خلاف شرع است.

۱-۲- نظر شماره ۱۰۵۱ مورخ ۱۳۶۸/۷/۱۳ شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه

۱. ماده ۱۶۶- هرگاه نماینده‌ای به ارتکاب جرم سیاسی یا جنحه و یا جنایتی متهم شود که مقامات قضایی بخواهند او را تحت تعقیب قرار دهند قبل از هرگونه اقدامی باید به مجلس اطلاع دهند. رئیس مجلس جریان را به کمیسیون امور قضایی احاله می‌کند و کمیسیون قضایی نماینده‌ای برای نظارت بر جریان تعقیب تعیین می‌نماید و همه جریان کار از تعقیب و تشکیل پرونده و از بررسی و بازرسی‌های مقدماتی تا مرحله صدور حکم نهایی زیر نظر نماینده کمیسیون قضایی انجام می‌شود و آن نماینده، کمیسیون را در تمام مراحل مطلع می‌نماید و در صورت مشاهده تخلف از طرق قانونی اقدام به عمل می‌آورد و کمیسیون قضایی گزارش عمل، جریان بازداشت و بازرسی و محاکمه را از طریق رئیس مجلس به اطلاع نمایندگان می‌رساند.

تبصره- حکم بازداشت و کفرخواست باید توسط دادستان کل کشور صادر شود و به پرونده خارج از نوبت رسیدگی به عمل آید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۱/۳/۲۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

[ماده (۱۶۶) و تبصره آن در مصوبه اصلاحی حذف شد.]

رسیدگی به مسائل قضایی مربوط به نمایندگان مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۶۸/۷/۵ مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱- ماده واحده از این نظر که برای رسیدگی به اتهامات نماینده مجلس، ترتیب و امتیاز خاصی را قائل شده با تساوی عموم در برابر دستگاه قضایی و مورد حمایت قرار گرفتن همه مردم به طور یکسان در برابر قانون و لزوم رفع تبعیضات ناروا و مفاد و مفهوم اصل ۱۴۰ قانون اساسی منافات داشته و اطلاق آن در بعضی موارد موجب تضییع حق بعضی از شکات و ایراد خسارت به آنان می‌شود؛ لذا با اصول ۳ (بند ۹ و ۱۴) و ۲۰ و ۱۴۰ قانون اساسی مغایر است و از لحاظ شرعی نیز با موازین قضایی اسلامی و تساوی همه افراد در ترتیب دادرسی اسلامی مغایر بوده، خلاف شرع است.^(۱)

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظر شماره ۱۰۸۷۰ مورخ ۱۳۶۲/۱۲/۲۹ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حد و حدود جرایم عادی مذکور در اصل ۱۴۰ قانون اساسی

شماره: ۱/۵۶۵۲۱

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۵

[شورای محترم نگهبان]

با ارسال تصویر نامه‌های شماره ۲۰/۳۰۳۰۴ - ۱۳۶۲/۱۱/۱۵^(۲) و ۲۰/۱۸/۹۵۷۲ -

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۲۴-۱.

۲.

شماره: ۲۰/۳۰۳۰۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۱۵

ریاست اداره حقوقی دادگستری جمهوری اسلامی ایران

به طوری که استحضار دارند طبق اصل ۱۴۰ قانون اساسی رسیدگی به جرایم عادی وزراء با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود. به لحاظ سکوت قانون مذکور

۱۳۶۲/۱۲/۳^(۱) دادستان عمومی تهران و نامه شماره ۷/۶۰۰۴-۱۳۶۲/۱۱/۲۶ اداره حقوقی دادگستری،^(۲) به تجویز اصل ۹۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تفسیری از اصل

→

در مورد سایر جرایم وزیران، من جمله جرایمی که به سبب و حین انجام وظیفه مرتکب می شوند، راجع به صلاحیت و تشریفات رسیدگی ابهام ایجاد گردیده است. خواهشمند است دستور فرمایید بررسی و اعلام فرمایند:

۱- آیا قانون محاکمه وزراء و هیئت منصفه مصوب ۱۶ و ۲۰ تیرماه ۱۳۰۷ به اعتبار خود باقی است یا خیر؟

۲- در صورتی که اطلاع مجلس شورای اسلامی در رسیدگی به جرایم عادی وزیران تصریح گردیده است، انجام این تشریفات در جرایم مربوط به سبب یا حین انجام وظیفه ضرورت دارد یا خیر؟

دادستان عمومی تهران

میرعمادی

۱.

شماره: ۲۰/۱۸/۹۵۷۲

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۳

شورای محترم عالی قضایی

به پیوست تصویر نامه شماره ۲۰/۳۰۳۰۴-۶۲/۱۱/۱۵ این دادسرا به عنوان اداره حقوقی دادگستری جمهوری اسلامی ایران و پاسخ اداره مذکور به شماره ۷/۶۰۰۴-۶۲/۱۱/۲۶ ارسال می گردد. نظر به اینکه استنباط می گردد موضوع تفسیر اصل ۱۴۰ قانون اساسی پیش آمده است که در صلاحیت شورای محترم نگهبان می باشد، خواهشمند است موضوع را از شورای محترم نگهبان استعلام و با توجه به اینکه پرونده چند تن از وزراء در این دادسرا مطرح که جنبه های متعددی را نیز دربردارد، هر چه زودتر باید بررسی شود، تقاضا می شود که خارج از نوبت رسیدگی و اظهار نظر فرمایند.

دادستان عمومی تهران

میرعمادی

۲.

شماره: ۷/۶۰۰۴

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۱/۲۶

آقای دادستان محترم دادسرای عمومی تهران

بازگشت به استعلام شماره ۲۰/۳۰۳۰۴-۶۲/۱۱/۱۵ نظر مشورتی کمیسیون قوانین جزایی اداره حقوقی به شرح زیر اعلام می گردد:

«با توجه به قوانین جاریه خصوصاً اصول ۱۴۰ و ۱۶۸ و ۱۷۲ و ۱۶۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، قانون محاکمه وزراء مصوب ۱۳۰۷ که بر مبنای اصل ۶۹ قانون اساسی منسوخ رژیم سابق به تصویب رسیده است، به لحاظ انتفاء مبنای آن ملغی است. و مراد از جرایم عادی مذکور در اصل ۱۴۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جرایم غیرسیاسی و نظامی است و شامل جرایم عادی ارتکاب شده

←

۱۴۰ قانون اساسی از نظر حد و حدود جرایم عادی مذکور در اصل مزبور با تصریح به اینکه جرایم ارتكابی وزراء حین انجام وظیفه یا به سبب آن هم عنوان جرایم عادی را دارد یا خیر، معمول و نتیجه را به شورای عالی قضایی اعلام فرماید.

از طرف شورای عالی قضایی

ابوالفضل میر محمدی

شماره: ۱۰۸۷۰

تاریخ: ۱۳۶۲/۱۲/۲۹

شورای محترم عالی قضایی

عطف به نامه شماره ۱/۵۶۵۲۱ مورخ ۶۲/۱۲/۲۵ اشعار می‌دارد:

«مفاد اصل یکصد و چهل و چهارم قانون اساسی روشن است و نیازی به تفسیر ندارد و ارتكاب جرم در حین یا به سبب انجام وظیفه، وصف عادی بودن آن را از میان نمی‌برد و همان‌طور که در نظر مشورتی اداره حقوقی دادگستری آمده، رسیدگی به جرایم عادی (نه سیاسی، نظامی، مطبوعاتی...) ارتكابی رئیس جمهور، نخست‌وزیر و وزراء چه در حین یا به سبب انجام وظیفه باشد یا نباشد، با اطلاع مجلس شورای اسلامی در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

→

در حین انجام وظیفه یا به سبب آن هم می‌شود. نتیجتاً رسیدگی به جرایم عادی وزراء اعم از اینکه در حین و یا به سبب انجام وظیفه باشد یا نباشد با اطلاع مجلس، در دادگاه‌های عمومی دادگستری انجام می‌شود.»

رئیس اداره حقوقی

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir